
ADVIES

Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van diverse bepalingen betreffende energie en klimaat

---

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	5 april 2024
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Advies goedgekeurd door de Plenaire vergadering van	16 mei 2024

Brupartners bestaat uit 7 effectieve en 7 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties (BECI)** vertegenwoordigen, 6 effectieve en 6 plaatsvervangende leden die **de representatieve middenstandsorganisaties** vertegenwoordigen, 2 effectieve en 2 plaatsvervangende leden die **de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector (BRUXEO)** vertegenwoordigen en 15 effectieve en 15 plaatsvervangende leden die **de representatieve werknemersorganisaties** vertegenwoordigen (6 ABVV, 6 ACV, 3 ACLVB).

Vooraf

Het voorontwerp van ordonnantie streeft drie doelstellingen na :

1. Omzetten van de nieuwe richtlijn betreffende het systeem voor de handel in emissierechten van de Europese Unie ("ETS"-systeem)¹. Het ETS-systeem werd grondig herzien en het ambitieniveau werd aanzienlijk verhoogd² ;
2. Bestendigen van verschillende energiebesparende maatregelen die tijdens de wintercrisis van 2022-2023 in het kader van het Lucht-Klimaat-Energieplan werden aangenomen (regulering van de verlichtingstijden van lichtgevende uithangborden en uitbreiding van deze maatregel naar de binnenverlichting van handelszaken en kantoren, verplichting van het gebruik van hersluitbare deuren voor koelkasten en diepvriezers voor levensmiddelen in winkels, verbieden van alle verwarmingstoestellen van het type "brander" in open ruimten, verplichten van het sluiten van de deuren van winkels waar de verwarming of airco opstaat, beperken van de verlichting van alle reclames) ;
3. Ingaan op de aanbevelingen vanwege BRUGEL betreffende de toegang tot het statuut van beschermde afnemer en betreffende de werking van de markt van groenestroomcertificaten (bestendiging van een bepaling die in december 2022 op tijdelijke basis werd ingevoerd om de toegang tot het statuut van beschermde afnemer te vergemakkelijken, verhoging van de frequentie van de verkoop van certificaten aan ELIA en voorzien in de schrapping van door ELIA tegen de gegarandeerde minimumprijs teruggekochte certificaten).

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Systeem voor de handel in emissierechten

Brupartners deelt de bezorgdheden inzake de klimaatverandering en vindt het aangewezen om een voluntaristisch klimaatbeleid te voeren, met name met betrekking tot de vermindering van de CO₂-uitstoot, en is van oordeel dat milieudoelstellingen ambitieus mogen zijn zolang ze realistisch en aanvaardbaar blijven. In dit verband herinnert hij eraan dat hij deze thema's in zijn advies over het ontwerp van Lucht-Klimaat-Energieplan van 15 februari 2023 ([A-2023-014-BRUPARTNERS](#)) heeft uitgewerkt.

Brupartners betreurt echter het gebrek aan proactieve communicatie met betrekking tot deze hervorming van het ETS-systeem (ETS 2). Naar zijn mening had deze hervorming moeten plaatsvinden zodra de Europese richtlijn in mei 2023 werd aangenomen. Meer duidelijkheid over de komende maatregelen en de verwachte impact ervan zou het hebben toegelaten om het gevoel van ontsteltenis

¹ Richtlijn (EU) 2023/959 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG tot vaststelling van een systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Unie en Besluit (EU) 2015/1814 betreffende de instelling en de werking van een marktstabiliteitsreserve voor de EU-regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten.

² - Verlaging van het globale plafond van de emissies van de gedekte sectoren (de oorspronkelijke reductiedoelstelling van 43% tegen 2030 (ten opzichte van 2005) is nu vastgesteld op 62%);
 - Toename van de snelheid van de jaarlijkse emissiereducties (de aanvankelijke doelstelling van 2,2% per jaar stijgt naar 4,3% tussen 2024 en 2027 en naar 4,4% vanaf 2028);
 - Geleidelijke afschaffing van de kosteloos toegewezen rechten;
 - Uitbreiding van het systeem naar nieuwe sectoren, met name naar gebouwen en wegvervoer.

en verrassing tegenover de snelle invoering van dit systeem te verminderen. In zoverre dit ETS 2 aan de bestaande gewestelijke voorzieningen zal worden toegevoegd en de impact ervan aanzienlijk en onvermijdelijk zal zijn (zie hierna), vindt **Brupartners** het bovendien van essentieel belang om het volledig te integreren in het energie- en klimaatbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en met name de Renolution-strategie.

SOCIAALECONOMISCHE GEVOLGEN

Brupartners benadrukt dat het ETS-systeem op dit moment betrekking heeft op sectoren die de mogelijkheid hebben om hun productiemiddelen aan te passen om hen zo, via de rechten en de oprichting van een koolstofmarkt, aan te moedigen hun emissies te verminderen en innovatie in schone technologieën aan te moedigen. ETS 2 impliceert echter de toepassing van koolstofrechten op producten die per definitie een bron van uitstoot zijn en weinig of geen manoeuvreerruimte hebben om hun koolstofproductie te verminderen. Daarnaast voorziet ETS 2 niet in een drempel/niveau (NVDR: ETS 2 zal van toepassing zijn vanaf de 1ste kWh gas of de 1ste liter verbruikte brandstof). Hoewel het mogelijk is om met krachtige maatregelen het verbruik te verminderen, is het streven naar "nuluitstoot" in de betrokken sectoren een zeer hoog, zo niet onhaalbaar doel. Dit geldt in het bijzonder voor actoren en ondernemingen die moeilijkheden ondervinden om de nodige middelen vrij te maken om te investeren in oplossingen die hen in staat stellen om deze doelstelling te behalen (uitvoeren van renovatiewerken aan gebouwen, aankoop van niet-thermische technische installaties of voertuigen, ...) of voor actoren die moeten voldoen aan bepaalde verplichte kwaliteitsnormen, zoals een bepaald temperatuurniveau in kinderdagverblijven, rusthuizen of ziekenhuizen. Bovendien hebben sommigen gewoonweg niet de nodige vrijheid om deze oplossingen te implementeren. Een huurder is bijvoorbeeld afhankelijk van zijn verhuurder, of een mede-eigendom is afhankelijk van een besluitvormingsproces om renovatiewerken uit te voeren en te financieren. Met betrekking tot deze probleemstellingen (die vooral acuut zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) herinnert **Brupartners** eraan dat hij samen met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Economische en Sociale Raden van het Vlaams en het Waals Gewest een advies over de renovatie van het residentiële huurbestand en van de mede-eigendommen heeft uitgebracht ([A-2023-024-BRUPARTNERS](#)).

De investeringskosten en de verschillende praktische obstakels voor het uitvoeren van renovatiewerken of het gebruik van schonere vervoerswijzen kunnen vooral personen met een laag inkomen treffen en hen afremmen, of zelfs verhinderen, om hun verbruik te veranderen. In dit opzicht vreest **Brupartners** dat ETS 2 tot een toename van de ongelijkheden en energiearmoede zal leiden. Hij is van mening dat een systeem met verschillende drempels/niveaus rechtvaardiger zou zijn en meer stimulansen zou bieden.

Brupartners benadrukt dat in dit opzicht, en bij gebrek aan het ter beschikking stellen van de consumenten van systemen van het type transport/verwarming "as a service" of de toewijzing van rechten rechtstreeks aan de consumenten, het ETS 2-systeem louter en allen een uiteindelijke meerkost voor de betrokken producten zal betekenen.

Aldus maakt **Brupartners** zich grote zorgen over de sociaaleconomische gevolgen van het doorberekenen van de kosten van de uitbreiding van het ETS-systeem aan eindgebruikers (zowel huishoudens als professionals).

Brupartners is vooral bezorgd over de gevolgen voor de energieprijzen (gas en elektriciteit) en voor de noodzakelijke kosten voor verplaatsingen over de weg. Hoewel dit per situatie verschilt, zouden de gasrekeningen met ongeveer twintig procent en de benzineprijs met ongeveer tien cent per liter

kunnen stijgen. Deze stijgingen zijn verre van verwaarloosbaar. Dit in een context waarin de prijs van elektriciteit, het alternatief voor gas, in België al aanzienlijk hoger is dan in veel andere EU-lidstaten, en waarin de aankoopprijs van een voertuig met een niet-thermische motor hoger blijft dan die van een "conventioneel" voertuig (hoewel moet worden erkend dat deze kloof kleiner wordt en dat de markt voor elektrische voertuigen democratischer wordt). Er moet ook op worden gewezen dat de huidige technologie in bepaalde gevallen (zware vrachtoertuigen en bouwmachines) geen transitie naar een niet-thermische motor mogelijk maakt.

Deze bezorgdheden zijn des te groter daar, naast de directe gevolgen van de uitbreiding van het ETS-systeem, eindgebruikers op de één of andere manier de meerkosten van de publieke actoren (openbare gebouwen en vervoer), alsook van de gesubsidieerde actoren (non-profitdiensten en -ondernemingen) aan zich zullen zien doorberekend. Dit door ofwel tariefverhogingen of door diensten van mindere kwaliteit. **Brupartners** vraagt derhalve dat elke kostenstijging door tussenkomst van de subsidiërende overheid zou kunnen worden gecompenseerd.

Meer in het algemeen herinnert **Brupartners** eraan dat hij onlangs een initiatiefadvies over energie- en waterarmoede heeft uitgebracht ([A-2024-026-BRUPARTNERS](#)).

DOOR HET ETS-SYSTEEM GEGENEREERDE INKOMSTEN

Brupartners neemt er akte van dat de Europese Unie bepalingen heeft voorzien die erop gericht zijn om:

- Te zorgen voor de transparantie van de koolstofkosten en de gevolgen daarvan op de factuur van de eindverbruiker;
- Ervoor te zorgen dat de bij het ETS-systeem betrokken actoren geen "onrechtmatige winsten" maken (NVDR: d.w.z. door hogere "koolstofkosten" door te berekenen dan ze zelf maken);
- De prijzen te stabiliseren (door een *ad hoc*-mechanisme op te nemen dat in werking zal treden als de koolstofprijs hoger zou liggen dan 45 €/ton).

Daarnaast bepaalt de Europese richtlijn dat de door het ETS-systeem gegenereerde inkomsten met name moeten worden gebruikt om sociale aspecten aan te pakken (financiële steun voor huishoudens met een laag inkomen die in slecht presterende gebouwen wonen of steun voor de sociale aspecten voor wat vervoergebruikers betreft).

Meer in het algemeen zouden de door het ETS-systeem gegenereerde inkomsten kunnen worden gebruikt om maatregelen van de "sociale klimaatplannen" van de lidstaten te financieren (via een Europees "sociaal klimaatfonds"). Concreet zullen de lidstaten een sociaal klimaatplan moeten opstellen dat drie categorieën steun kan omvatten³ om toegang tot dit "sociaal klimaatfonds" te krijgen. Dit plan zal ter raadpleging aan de belanghebbenden en de Europese Commissie moeten worden voorgelegd. Het zal ook in overeenstemming moeten zijn met de beginselen en doelstellingen van het Akkoord van Parijs en de klimaatwetgeving van de EU (sociale rechtvaardigheid en eerlijke

---

³

1. Maatregelen en investeringen, voornamelijk gericht op kwetsbare huishoudens, kwetsbare micro-ondernemingen en kwetsbare vervoersgebruikers (NVDR: enkel maatregelen en investeringen die het "do no significant harm"-principe respecteren en gericht zijn op het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen zullen worden ondersteund);
2. Tijdelijke rechtstreekse inkomenssteun om de gevolgen van de toegenomen kosten van wegvervoer en verwarming te verlichten;
3. Onrechtstreekse steun (bijv. verleend via openbare of particuliere entiteiten) op voorwaarde dat de uiteindelijke begunstigde tot een kwetsbare doelgroep behoort.

transitie), de richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen, de Europese pijler van sociale rechten, het cohesiebeleid, het energie-klimaatplan en het nationaal plan voor herstel en veerkracht.

Brupartners benadrukt dat in zoverre het "sociaal klimaatfonds" met ETS-inkomsten zal worden gevoed, de nieuwe inkomsten per definitie pas aan de lidstaten ter beschikking zullen kunnen worden gesteld zodra het nieuwe systeem is ingevoerd. Toegang tot een financieringsbron voorafgaand aan de toepassing van het nieuwe ETS-systeem zou echter noodzakelijk zijn geweest om de sociaaleconomische gevolgen van deze hervorming te minimaliseren.

Tot slot staat de Europese richtlijn ook toe dat de door het ETS-systeem gegenereerde inkomsten voor de volgende doeleinden zouden worden gebruikt:

- Bijdragen tot het koolstofvrij maken van verwarmings- en koelsystemen in gebouwen of tot de vermindering van de energiebehoeften ervan;
- De invoering van emissievrije voertuigen versnellen of financiële steun verlenen voor de uitrol van volledig interoperabele laad- en tankinfrastructuur voor emissievrije voertuigen;
- Het gebruik van het openbaar vervoer aanmoedigen en de multimodaliteit verbeteren;
- Voorzien in financiële compensatie voor de eindverbruikers van fossiele brandstoffen ingeval van dubbeltelling van emissies of ingeval van inlevering van emissierechten voor emissies die niet tot het ETS 2-systeem behoren.

Brupartners benadrukt dat het van essentieel belang is om op het intra-Belgische niveau een akkoord betreffende een Belgisch sociaal klimaatplan en het gebruik van de verkregen middelen te sluiten. Als er geen akkoord wordt bereikt, zal het immers niet mogelijk zijn om toegang tot Europese inkomsten te krijgen en zal de uitbreiding van het ETS-systeem gewoon een meerkost voor alle huishoudens en economische actoren van België betekenen (in zoverre het ETS 2-systeem uit een Europese richtlijn voortvloeit en dus een uniforme impact op het hele nationale grondgebied zal hebben). Het is echter belangrijk om de verkregen middelen vrij te maken om de sociaaleconomische gevolgen te beperken die de uitbreiding van het ETS-systeem met zich mee zou kunnen brengen. Brupartners steunt derhalve doeltreffende besprekingen en eerlijke onderhandelingen tussen de federale overheid en de drie Gewesten om te komen tot een Belgisch sociaal klimaatplan en een verdeling van de middelen die gunstig en eerlijk is voor iedereen.

Brupartners is ook van mening dat om de kwaliteit van de begeleidende maatregelen te waarborgen en om de milieudoelstellingen en de wens te ondersteunen om van fossiele brandstoffen af te stappen, middelen zouden moeten worden toegewezen op basis van het aantal eindverbruikers in elk Gewest alsook op basis van hun sociaaleconomische profiel, in plaats van op basis van de aanwezigheid van "belastingentrepots" waar de belasting formeel wordt geheven.

Brupartners neemt er akte van dat de Nationale Klimaatcommissie een werkgroep heeft opgericht die precies als opdracht heeft om de coördinatie tussen de verschillende entiteiten te verzekeren in het kader van de opstelling van het Belgisch sociaal klimaatplan. Hij vindt het van essentieel belang dat de sociale partners ten volle bij de werkzaamheden van deze werkgroep zouden worden betrokken.

Wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, stelt **Brupartners** vast dat er is voorzien om de middelen uit het Europees sociaal klimaatfonds aan het gewestelijk klimaatfonds en het sociaal energiefonds toe te wijzen om voornamelijk huishoudens, maar ook de non-profitsector en zko's in de klimaattransitie te ondersteunen door zich prioritair op de meest kwetsbare groepen te richten (in

overeenstemming met het beginsel van sociale rechtvaardigheid en eerlijke transitie dat in artikel 6 van de klimaatordonnantie van 17 juni 2021 is vastgelegd). Overwegende dat de milieumechanismen moeten voorkomen dat ze *in fine* budgettaire voorzieningen zouden worden, vindt **Brupartners** het aangewezen dat de bedragen die door het ETS-systeem vrijkomen aan de financiering van begeleiding en de financiering van energiewerken zouden worden toegewezen (bijvoorbeeld in de vorm van een premie) om een sociaal rechtvaardige energietransitie en het koolstofvrij maken van de warmteproductie van deze actoren mogelijk te maken.

Brupartners is echter van mening dat de voorwaarden voor toegang tot het gewestelijk klimaatfonds en het sociaal energiefonds een onderscheid tussen natuurlijke personen enerzijds en rechtspersonen anderzijds moeten maken. Hij is immers van oordeel dat het fundamentele recht op een waardig leven (met inbegrip van toegang tot energie) voor natuurlijke personen een niet-discriminerende steun voor laatstgenoemden rechtvaardigt. Wat de rechtspersonen betreft, is **Brupartners** van oordeel dat de toegang tot het gewestelijk klimaatfonds en het sociaal energiefonds op specifieke criteria zou moeten zijn gebaseerd en de problematiek van de omvang van een onderneming zou moeten overstijgen (zodat ook kmo's in aanmerking zouden kunnen worden genomen).

Brupartners herhaalt zijn steun voor het beginsel van "de vervuiler betaalt", dat inhoudt dat de CO₂-uitstoot wordt belast als stimulans om deze uitstoot te verminderen. Hij stelt echter voor dat de ingevoerde steunvoorzieningen - binnen een welomschreven regelgevend kader - ook zouden voorzien in een vorm van steun voor de financiering van de maatregelen die gericht zijn op milieubescherming en het koolstofvrij maken van de processen van eindgebruikers die aan het sociaal klimaatfonds bijdragen.

Omdat hij van mening is dat bepalingen ter ondersteuning van de meest onzekere groepen en aandacht voor de meest kwetsbare groepen noodzakelijk zijn, vindt **Brupartners** het ook belangrijk om aandacht te blijven schenken aan de situaties van (natuurlijke of rechts-)personen die niet in aanmerking komen voor de bestaande beschermingsvoorzieningen of die niet als "kwetsbaar" zouden worden beschouwd, maar die desondanks niet over voldoende middelen beschikken om investeringen te doen die de bovengenoemde gevolgen zouden kunnen verzachten (bijvoorbeeld door de renovatie van gebouwen of de aankoop van elektrische voertuigen) of om aanzienlijke verhogingen van de kosten van energie en wegvervoer te dragen.

Wat de economische actoren betreft, betwijfelt **Brupartners** bovendien of het aangewezen is om in het kader van de klimaattransitie prioriteit aan de ondersteuning van "micro-ondernemingen" of "zko's" te verlenen, gezien elk type onderneming, ongeacht de omvang ervan, moeilijkheden zou kunnen ondervinden. Bovendien dringt hij erop aan dat de op de professionele actoren gerichte steunvoorzieningen ook de "traditionele" ondernemingen, evenals de non-profitondernemingen en de verenigingen, zouden omvatten.

Tot slot vraagt **Brupartners** om ervoor te zorgen dat het bestuur in staat zou zijn om de uitvoering van de verschillende geplande maatregelen te controleren en op te volgen en stelt hij voor dat de inkomsten die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zou verkrijgen voor de volgende doeleinden zouden worden gebruikt:

- De begeleidende maatregelen (voor alle actoren - particulieren en commerciële en niet-commerciële ondernemingen) voor de Renolution-strategie voeden en de renovatie van het Brusselse gebouwenbestand in zijn geheel ondersteunen, met name in huurwoningen en mede-eigendommen (gelet op het grote aandeel huurders in het Brussels Hoofdstedelijk

Gewest en de belemmeringen die de renovatie van huurwoningen of door mede-eigendommen beheerde woningen zouden kunnen vertragen) en in sociale woningen (gelet op het specifieke profiel van de eigenaars en de sociaal-economische situatie van de bewoners van dergelijke woningen);

- De transportsectoren ondersteunen en investeren in collectief vervoer om de toegankelijkheid van vervoerswijzen - zowel privé als zakelijk - te vergroten als alternatief voor het gebruik van individuele voertuigen en/of voertuigen met verbrandingsmotoren;
- De ontwikkeling van de "shifting economy" voortzetten, met name rekening houdend met het feit dat lokale tewerkstelling een prioriteit moet blijven.

1.2 Energiebesparing

Brupartners stelt de wens vast om de energiebesparende maatregelen die tijdens de wintercrisis van 2022-2023 werden genomen, te bestendigen. Hij neemt akte van de wens om dezelfde modaliteiten toe te passen als deze die zijn vastgesteld in het besluit van 15 december 2022 tot bepaling van tijdelijke maatregelen om de vraag naar gas en elektriciteit te verminderen en voor toegang tot het statuut van beschermde afnemer voor de huishoudens in het kader van de energiecrisis, en herinnert aan zijn twee volgende adviezen:

- Het advies van 20 oktober 2022 betreffende de regelgevende maatregelen in het kader van de energiecrisis ([A-2022-069-BRUPARTNERS](#));
- Het advies van 15 december 2022 betreffende het ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van tijdelijke maatregelen om de vraag naar gas en elektriciteit te verminderen en voor toegang tot het statuut van beschermde afnemer voor de huishoudens in het kader van de energiecrisis ([A-2022-079-BRUPARTNERS](#)).

In deze adviezen heeft **Brupartners** verschillende beschouwingen geformuleerd, die beslist zouden kunnen worden herhaald:

Betreffende de algemene beschouwingen

Brupartners onderschreef de noodzaak om maatregelen te treffen om het energieverbruik van de economische actoren te verminderen teneinde bij te dragen tot de collectieve inspanning voor de beperking van de vraag naar gas en elektriciteit in het Brussels Gewest, evenals het belang van een bescherming van de huishoudens die moeilijkheden ondervinden om hun energiefacturen te betalen.

Brupartners moedigde de regering niettemin aan om een positieve aanpak te overwegen, waarbij deugdzame gedragingen worden aangemoedigd door nabootsing, in plaats van sancties op te leggen aan economische actoren die al onder opeenvolgende en ongekende crisissen te lijden hebben en voor wie het onmogelijk zou zijn om de investeringen te doen die nodig zijn om aan de beoogde regelgevende maatregelen te voldoen. In dit verband vroeg hij dat de monitoring van het globale energieverbruik en de besparingen die op dit gebied dankzij de voorgenomen regelgevende maatregelen worden gerealiseerd, met de economische actoren en de burgers zouden worden gedeeld, teneinde een geest van collectieve inzet te creëren. Daarnaast drong hij aan op de noodzaak om ook de consumenten bewust te maken van deugdzame gedragingen die moeten worden toegepast in de inrichtingen die door de regelgevende maatregelen worden beoogd, om zo bij te dragen tot de collectieve inspanning om het energieverbruik te verminderen.

Bovendien vroeg **Brupartners** zich af welke controlemaatregelen en sancties zullen worden toegepast. Enerzijds moedigde hij aan om prioriteit te geven aan communicatie en bewustmaking en anderzijds wenste hij dat de sancties snel zouden worden uitgevoerd (administratieve geldboetes), waarbij hij eraan herinnerde dat strafrechtelijke sancties voor de ernstigste gevallen moeten worden voorbehouden.

Tot slot herinnerde **Brupartners** eraan dat de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties al talrijke acties hebben ondernomen om hun energie-impact en die van hun leden te verminderen.

Betreffende de regulering van de verlichtingstijden van lichtgevende uithangborden en de uitbreiding van deze maatregel naar de binnenverlichting van handelszaken en kantoren

Brupartners herinnerde eraan dat sommige gemeenten belasting op verlichte uithangborden heffen en vroeg zich dan ook af of de belasting op dit soort uithangborden gelijklopend met de uitvoering van deze maatregel zou kunnen worden aangepast (verlaging, intrekking, terugbetaling,...).

Brupartners wees erop dat deze maatregel al op vrijwillige basis door heel wat handelaars, daar waar mogelijk, wordt uitgevoerd. Hij benadrukte dat er dient rekening te worden gehouden met de technische mogelijkheid om bepaalde uithangborden binnen een zeer kort tijdsbestek van elkaar te scheiden, vooral wanneer dit centraal voor tientallen verkooppunten in het hele land wordt georganiseerd. In dit verband pleitte **Brupartners** voor een geharmoniseerde uitschakeltijd. Bovendien drong hij erop aan dat de kwestie van de veiligheid rond winkels en winkelstraten niet mag worden onderschat (in zoverre dat in bepaalde specifieke gevallen verlichte uithangborden bijdragen tot het gevoel van veiligheid in deze straten, net zoals ze bijdragen tot het terugdringen van vandalisme en diefstal).

Brupartners vestigde de aandacht op het gevaar van zeer uiteenlopende regelingen van gemeente tot gemeente en was van mening dat het in het belang van de duidelijkheid en de toepassing van de maatregel nuttig zou zijn om voor een zekere mate van harmonisatie op dit gebied te zorgen.

Betreffende de verplichting van het gebruik van hersluitbare deuren voor koelkasten en diepvriezers voor levensmiddelen in winkels

Brupartners vestigde de aandacht op het feit dat al heel wat handelszaken, soms aanzienlijke, investeringen in energie-efficiënt materiaal hebben verricht en dat deze actoren ertoe zouden worden verplicht om dit materiaal te vervangen als dit het niet zou toelaten om aan deze maatregel te voldoen. Hij drong er derhalve op aan dat de regering ervoor zou zorgen dat ze het juiste signaal geeft aan de handelaars, door hen aan te moedigen, en zo nodig te helpen, om hun energieverbruik te verminderen, in plaats van haar toevlucht tot verbodsbepalingen of sancties te nemen.

Meer specifiek vestigde **Brupartners** de aandacht op het feit dat er in sommige winkels een evenwicht tussen de aanwezigheid van open koelkasten en de gewenste gemiddelde temperatuur binnenin deze winkels bestaat. Het feit plotseling met gesloten koelkasten te moeten werken, zal gevolgen hebben voor dit evenwicht, waardoor het noodzakelijk wordt om airconditioningsystemen te installeren om de gemiddelde temperatuur in de winkel te handhaven.

Betreffende het verbieden van alle verwarmingstoestellen van het type "brander" in open ruimten

Brupartners benadrukte dat het belangrijk is om te definiëren wat als type verwarmingstoestel wordt beoogd, en om rekening te houden met de besloten ruimten waarin deze worden gebruikt.

Voor zover rekening zou worden gehouden met het criterium van omzetverlies in verband met het uitschakelen van verwarmingstoestellen voor een inrichting, verzocht **Brupartners** om te voorzien in een vrijstelling voor inrichtingen die over een gesloten terras beschikken (mits vergunning), zodat zij deze verwarmingstoestellen zouden kunnen behouden. In dit verband stelde **Brupartners** vast dat het onderhavige voorontwerp van ordonnantie voorziet in een uitzondering die het gebruik toestaat van "branders" of airconditioningsystemen die elektriciteit of gas verbruiken buiten een gebouw, wanneer de ruimten overdekt en luchtdicht zijn en afgesloten zijn door harde zijwanden die door een luchtdichte verbinding met de bovenwand zijn verbonden. Hoewel hij deze uitzondering toejuicht, plaatst hij vraagtekens bij de toepassing ervan op ruimten die met dekzeilen zijn afgedekt.

Brupartners vroeg ook om rekening te houden met de « open » kiosken, door in een uitzondering voor het gebruik van verwarmingstoestellen voor werknemers te voorzien, teneinde aan de wetgeving in verband met welzijn op het werk te voldoen.

Brupartners benadrukte dat een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen de verschillende situaties van de inrichtingen die door deze maatregel worden beoogd. Sommige horecagelegenheden beschikken bijvoorbeeld over een groot terras, waarvan de bezetting een belangrijke rol speelt in hun omzet. Een verbod op de installatie van verwarmingstoestellen zou een grotere impact op de continuïteit van hun activiteit kunnen hebben.

Over het geheel genomen pleitte **Brupartners** voor een zelfbeperking van de inrichtingen met het oog op de explosie van de energiekosten. Hij was van mening dat een verbod dat tot een inkomstenverlies leidt in sommige gevallen de toekenning van een premie in het kader van de economische steunverlening zou kunnen rechtvaardigen. In dit geval zou de last van deze maatregel gedeeltelijk bij de gemeenschap kunnen terechtkomen.

Wat betreft het verplichten van het sluiten van de deuren van winkels waar de verwarming of airco opstaat

Brupartners wees er enerzijds op dat deze maatregel al door heel wat handelaars wordt toegepast, en anderzijds dat deze een ontradend effect kan hebben op klanten wanneer zij de winkel betreden, met gevolgen voor de omzet. **Brupartners** vroeg derhalve dat er informatie- en bewustmakingscampagnes naar de klant toe zouden worden opgezet.

Bovendien vestigde **Brupartners** de aandacht op het feit dat sommige winkels ingevolge aanbevelingen vanwege de brandweer verplicht zijn om hun deuren te allen tijde open te laten om veiligheidsredenen en voor evacuatie in geval van een incident.

1.3 Beschermd afnemer

Brupartners neemt er akte van dat er, op voorstel van BRUGEL, een maatregel is voorzien die het mogelijk moet maken om het statuut van beschermd afnemer sneller aan te vragen (NVDR: mogelijkheid om van de bescherming te genieten vanaf de eerste herinnering, d.w.z. 7 dagen na de vervaldag van de factuur).

Brupartners steunt het voornemen om het statuut van beschermd afnemer toegankelijker te maken en staat dan ook positief tegenover de bepaling die wordt overwogen.

Bovendien herhaalt **Brupartners** dat hij:

- Aanmoedigt om de preventiemaatregelen verder te zetten die gericht zijn op de vermindering van het energieverbruik (isolatiepremie, beleid ter bevordering van een rationeel

energieverbruik...), in het bijzonder in huurwoningen. Hij is immers van mening dat de inspanningen op dit gebied een positief effect zullen hebben op de situatie van bepaalde kwetsbare verbruikers, in zoverre deze groep ook vaker woningen met slechte energieprestaties of inefficiënte verwarmingsinstallaties huurt;

- De essentiële rol benadrukt van de voorzieningen inzake consumenteninformatie, in het bijzonder in een geliberaliseerde marktcontext waar veel verschillende aanbiedingen naast elkaar bestaan. Deze voorzieningen moeten worden beschouwd als noodzakelijk voor een goede werking van de energiemarkt en als één van de middelen om de risico's op een precarisering van bepaalde groepen te verminderen.

1.4 Groenestroomcertificaten

Brupartners neemt akte van de voorstellen van BRUGEL om de werking van de markt voor groenestroomcertificaten (GSC) te verbeteren, met name de verhoging van de frequentie van de verkoop van GSC aan ELIA en de schrapping van door ELIA tegen de gegarandeerde minimumprijs teruggekochte GSC.

Brupartners steunt het feit dat men het evenwicht op de GSC-markt wil waarborgen en staat positief tegenover de uitvoering van studies naar de werking van de voorziening die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van kracht is.

Niettemin herhaalt **Brupartners** dat hij van mening is dat de relevantie om het GSC-systeem al dan niet te handhaven, moet worden geëvalueerd (om verschillende redenen die hij in zijn adviezen [A-2022-061-BRUPARTNERS](#) en [A-2023-066-BRUPARTNERS](#) heeft uiteengezet) en dat elk mechanisme moet worden overwogen dat de verdere bevordering van groene stroom en de financiering van deze energietransitie mogelijk maakt en tegelijkertijd de impact op zowel particuliere als zakelijke verbruikers beperkt. Hierbij moet met name rekening worden gehouden met de verschillende categorieën ondernemingen, waaronder de specifieke kenmerken van non-profitondernemingen. Ongeacht de uitkomst van de evaluatie van de relevantie om het GSC-systeem al dan niet te handhaven, benadrukt **Brupartners** dat het noodzakelijk is om investeringen in groene stroom te blijven ondersteunen.

Brupartners begrijpt dat er wel degelijk is voorzien om het opnieuw op de markt brengen van de door ELIA tegen de gegarandeerde minimumprijs teruggekochte GSC te schrappen en niet de GSC-terugkoopovereenkomst tegen een minimumprijs zelf. Op deze manier blijft de garantie om de GSC tegen een minimumprijs terug te kopen wel degelijk verzekerd.

Bovendien heeft **Brupartners** begrip voor de wens om de door ELIA tegen een gegarandeerde prijs (65€/MWh) teruggekochte GSC niet langer opnieuw op een verzadigde markt te brengen, gezien deze GSC tegen een lagere prijs aan de marktpelers zouden kunnen worden doorverkocht, waardoor deze nochtans verzadigde markt nog meer zou worden gevoed. Niettemin betreurt hij het ontbreken van een analyse van de budgettaire gevolgen van deze maatregel voor de verbruikers en de netgebruikers (zowel residentieel als professioneel). Hij vraagt derhalve dat de impact van deze maatregel op de elektriciteitskosten zou worden onderzocht. Hij acht het met name noodzakelijk om vóór de uitvoering van de maatregel de mogelijke gevolgen te meten voor:

- De evolutie van het tarief "Aanbod van Openbare Diensten" dat nodig is om de steun voor hernieuwbare energie te financieren (NVDR: terwijl dit tarief tot 2024 0 €/MWh bedroeg, bedraagt het vandaag in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 0,5949 €/MWh. Ter vergelijking,

dit tarief is in het Waals Gewest als volgt geëvolueerd : het bedroeg 1,18 €/MWh in 2013 en bedraagt nu in 2023 13,82 €/MWh);

- De elektriciteitskosten ten laste van de distributienetwerken (d.w.z. infrastructuur voor elektriciteitsdistributie stroomafwaarts van hoogspanningstransformatorstations, zoals kabels, transformatoren, elektriciteitspalen, beveiligingsapparatuur,...).

Brupartners vindt deze schatting des te noodzakelijker daar ondernemingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen toegang tot concurrerende elektriciteitskosten in vergelijking met de naburige Gewesten hebben.

*
*   *